

RIOLERING

ONAFHANKELIJK VAKBLAD VOOR RIOLERINGSZORG EN STEDELIJK WATERMANAGEMENT

bpost
PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE
P910169

Vlaams katern

DPRA gesprek van de dag

Levend water in Spoorpark Tilburg

Pro-actiever waterbeheer met nieuwe rekenmethode

Gezondheidsrisico's van water in de openbare ruimte

Foto: Chris Comes

LEVEND WATER IN SPOORPARK TILBURG DANKZIJ BURGERINITIATIEF

„Zoals wij het hebben ervaren heeft gemeente Tilburg het aangedurfd om een andere rol aan te nemen. Niet als regievoerder, maar door ruimte te bieden aan een andere manier van werken, die we samen hebben uitgevonden”, vertelt Lucy Bathgate. Hierbij werden de beslissingen door kwartiermakers en een onafhankelijke driekoppige regiegroep genomen. De projectleider van de stichting Spoorpark zorgde voor de uitvoering van de werkzaamheden, de budgetbewaking en de planning.

In 2013 schreef Lucy Bathgate haar droom voor het dromenboek voor koning Willem-Alexander. Samen met 300 dromers werd dit boek 'Mijn droom voor ons land'. Lucy schreef:

'Levend water in de stad. Mijn verlangen gaat uit naar meer wilde natuur en levend water in de stad, zodat het er stiller en

schoner wordt om te wonen, te werken, te spelen en te recreëren. Als kind liep ik vaak met mijn oma en zusje langs een beek. Die beek liep door de stad. Daar stonden hele grote 'plompebladeren' langs de oever en we pasten er onder als kabouters. We mochten er een paar plukken. Oma deed voor hoe je er een bootje van kon maken door de steel voorzichtig te buigen en deze door het blad te steken als een kiel. Dan lieten wij de bladeren vanaf een kant van de brug in het water vallen en renden naar de andere kant. Oma vertelde hoe ze van een beek in een grotere rivier uitkomen. 'En dan?', bleven we doorvragen, net zo lang dat zij vertelde hoe de bladeren in de grote zee uitmondten. Mijn droom is om het water in steden zoals Tilburg weer te vinden, te bevrijden en plekken te creëren waar het weer kan stromen. Waar het water zich verzamelt, ontstaan plekken waar de tijd even wegvalt. Waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en vertellen.'

Dankzij een burgerinitiatief is in Tilburg het Spoorpark gerealiseerd. Lucy Bathgate is een van de acht kwartiermakers en is verantwoordelijk voor het water dat er door het park stroomt. Sinds vrijdag 21 juni is het park open voor iedereen. Hiermee kwam voor Bathgate een droom uit. De gemeente Tilburg vervulde voor de realisatie een faciliterende rol. Wethouder Berend de Vries heeft het lef gehad om 'op zijn handen te gaan zitten', zoals hij dat zelf aangaf.

Tekst: Dirk Bosman

Om deze droom te realiseren, werd er in 2014 door een groep mensen met specialisaties riolering, water, historie, ecologie, onderwijs, kunsten en de ondergrondse stad een visie ontwikkeld voor 'levend water' in de stad Tilburg. „Dat is schoon en stromend water dat aangesloten is op de kringloop. Riolering vormt hier een onderdeel van, maar er zijn heel veel kringlopen”, vertelt Lucy.

In 2016 werden er na een oproep aan de stad 82 initiatieven voor het nieuwe stadspark ingediend. De keuze viel op acht kwartiermakers die één gezamenlijk stadspark mochten verzinnen. De acht kwartiermakers kregen drie adviseurs ter beschikking: een procesbegeleider, een ruimtelijk adviseur en een ondernemersadviseur.

SNELKOOKZOMER

Volgens Lucy was het best een uitdaging

Lucy Bathgate. Foto: Bjørn van Rump

aan de slag te gaan als burgerinitiatief. „We hadden weinig voorbeelden. De zomer van 2016 noemen wij de 'snelkookzomer'. Daarna was het vlekkenplan af en kon er een landschapontwerper worden gekozen. Het is onze ervaring dat het werken met een burgerinitiatief een uitdaging is, maar het is erg effectief doordat je samen heel veel expertise hebt.” In minder dan een jaar hadden de kwartiermakers hun plan klaar en werd de begroting ingediend bij de gemeenteraad. Voor het basispark werd 5,3 miljoen euro aan de gemeente Tilburg gevraagd en de kwartiermakers sprokkelde samen nog eens 3 miljoen euro binnen.

„Als kwartiermaakster kon ik met de andere kwartiermakers en mijn eigen achterban de expertise bundelen. Ik zie het als een win-win krachtenspel met op de achtergrond een sterke achterban bij iedere kwartiermaker”, aldus Bathgate. „Om dit te realiseren heb je de juiste expertise nodig van heel veel andere partijen. Deze mensen hebben vaak op vrijwillige basis samengewerkt als gelijkwaardige partijen om zodoende daadwerkelijk keer op keer een win-win situatie te creëren. Het totale proces duurde drie jaar tot de opening.”

Sinds januari van dit jaar werkt Bathgate één dag per week betaald mee aan dit project. Ze is twee jaar gedetacheerd vanuit de gemeente Tilburg. Betaald door de stichting Spoorpark, met hulp van een subsidie van de provincie. „Ik zorg voor

het opzetten van het beheer en onderhoud van het water en de monitoring van de waterkwaliteit. Daarbij worden we geholpen door waterschap de Dommel en een aantal experts op watergebied. Als kwartiermaker levend water ben ik de 'groenste' kwartiermaker en daarom is mij gevraagd of ik ook het ecologisch groenbeheer en natuureducatie wil opzetten. Dit doe ik samen met veel vrijwilligers en partners zoals het IVN.”

DRIE GESCHIEDEN KRINGLOPEN

Het totale watersysteem in het Spoorpark bestaat uit een waterspeelplein, een beek, een groene vallei met poel en een vijver. Door het gehele park stroomt water. Er zijn drie verschillende van elkaar gescheiden kringlopen. Via de groene vallei stroomt het regenwater in de vijver en via de doorlatende oevers kan het hemelwater infiltreren naar het grondwater. Dat gebeurt via de doorlatende oevers boven de waterlijn. Het robuust watersysteem met schoon en stromend oppervlaktewater kan worden verbonden met het watersysteem van de stad en levert dan een bijdrage aan klimaatbestendigheid en de zoetwatervoorziening.

Het park heeft een oppervlakte van tien hectare. Het watersysteem neemt een halve hectare in beslag. Bij hevige regenval kan de vijver een stijging van de hoeveelheid regenwater aan van 70 centimeter. Op deze wijze kan het park per keer 2.170 kubieke meter extra hemelwater bergen vanuit de stad. Met dit watersysteem is Tilburg beter voorbereid op de

klimaatverandering die gepaard gaat met tijdvakken van hevige regenbuien, hitte en ook droogte. Het water in de beek is bronwater en wordt rondgepompt en gezuiverd door een helofytenfilter. Helofyten zijn planten die voor de zuivering van water zorgen. Het water op het waterplein is ook bronwater en wordt rondgepompt en gezuiverd door uv-lampen.

„Tilburg was deze eerste stad in Nederland waar destijds een rwzi (rioolwaterzuivering) werd aangelegd. Vanwege de textielindustrie was het water in de 35 beken erg vervuild. De rijkere mensen woonden benedenstrooms in Oisterwijk en hadden veel last van stank en vies water, terwijl de inwoners van Tilburg bovenstrooms woonden en nergens last van hadden. De Oisterwijkers zorgden er toen voor dat de Tilburgers een waterzuivering en riolering aanlegden. De 35 smalle beken bleken heel geschikt om, zonder veel te hoeven graven, riolering aan te leggen, waardoor de beken verdwenen. Laatst kwam er iemand naar mij toe en zei het volgende: 'Het water in het Spoorpark is het grootste geschenk aan de stad Tilburg sinds decennia'. Dat vind ik een geweldig compliment. Het watersysteem in het Spoorpark is zo aangelegd dat de regenwaterberging van 10 tot 20 hectare van de stad er nog op aangesloten kan worden.

„Hierbij doe ik een oproep aan mensen om hierover mee te gaan denken. Laten we met z'n allen het gesprek aangaan om de stad verder klimaatadaptief in te gaan richten.”

Foto: Roos Pierson